

Παναγιώτης Βενιεράτος

«Ο Γρηγόρης Λαμπράκης μεταξύ των πρωτοπόρων της Ενδοκρινολογίας στην Ελλάδα»

Περίληψη

Ο Γρηγόρης Λαμπράκης είναι γνωστός για τις σημαντικές αθλητικές του επιτυχίες ως αθλητής στο άλμα εις μήκος και κυρίως για την έντονη πολιτική του δράση ως ακτιβιστής της αριστεράς και πρωτεργάτης του κινήματος υπέρ της διεθνούς ειρήνης. Πολύ λιγότεροι τον γνωρίζουν ως καταξιωμένο ιατρό μαιευτήρα – γυναικολόγο, διδάκτορα και Υφηγητή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με πλούσια κλινική και ερευνητική δραστηριότητα, μεγάλο μέρος της οποίας ήταν προσανατολισμένο στην ενδοκρινολογία, τη μεγάλη σημασία της οποίας στη λειτουργία του οργανισμού είχε κατανοήσει σε μια εποχή, όπου στην Ελλάδα δεν υπήρχε καν ως ιατρική ειδικότητα. Αντιλαμβανόμενος το μεγάλο κενό στην ελληνική ιατρική βιβλιογραφία, συνέγραψε και εξέδωσε ένα πρωτοποριακό για την εποχή του σύγγραμμα ενδοκρινολογίας σε δύο τόμους:

«Γενική Ενδοκρινολογία» (1954) όπου περιγράφονται οι λειτουργίες του υποθαλάμου, της υπόφυσης και του θυρεοειδούς αδένου και «Κλινική Ενδοκρινολογία» (1956), στην οποία περιλαμβάνονταν ο θύμος, οι παραθυρεοειδείς, το πάγκρεας (με έμφαση στο σακχαρώδη διαβήτη), τα επινεφρίδια, καθώς και ο μεταβολισμός του ασβεστίου (με έμφαση στην οστεοπόρωση).

Τα βιβλία αυτά ήταν πλήρως ενημερωμένα με όλες τις γνώσεις της εποχής, περιελάμβαναν πρωτότυπες εργασίες από διαπρεπείς Έλληνες ενδοκρινολόγους της εποχής, όπως υπήρξαν η Ελένη Θωμοπούλου, ο Διονύσιος Ίκκος, ο Φώτης Παυλάτος και ο Δημήτριος Κούτρας, καθώς και πειραματικές και κλινικές έρευνες του ίδιου.

Στο τέλος κάθε κεφαλαίου, ο συγγραφέας παρουσίαζε και ανέλυε τη λειτουργική σχέση του κάθε ενδοκρινούς αδένου με όλους τους υπόλοιπους ώστε να αναδεικνύεται η λειτουργία του ενδοκρινικού συστήματος ως συνολικής οντότητας καθώς και η αλληλεπίδρασή του με το νευρικό σύστημα.

Ο Λαμπράκης είχε σχεδιάσει να παρουσιάσει την ενδοκρινική λειτουργία του αναπαραγωγικού συστήματος (κυρίως του γυναικείου) σε ένα τρίτο τόμο, ο οποίος δυστυχώς δεν ολοκληρώθηκε λόγω της πολύ ενεργού εμπλοκής του με την πολιτική, που και αυτή διακόπηκε πρόωρα με τη δολοφονία του για πολιτικούς λόγους τον Μάιο του 1963.

Με τις εργασίες και δημοσιεύσεις του και κυρίως με τους δύο τόμους που πρόλαβε να συγγράψει και να εκδώσει (και μάλιστα με δικά του έξοδα!), ο Λαμπράκης συγκαταλέγεται στους πρωτοπόρους της ενδοκρινολογίας στην Ελλάδα μαζί με τους ως άνω προαναφερομένους, μολονότι ο ίδιος δεν είχε αποκτήσει τίτλο ειδικότητας στην ενδοκρινολογία, η οποία τελικά καθιερώθηκε επίσημα ως ιατρική ειδικότητα στην Ελλάδα λίγο μετά τον θάνατό του, το 1964.

Τα δύο εξαιρετικά βιβλία του Λαμπράκη πάνω στην ενδοκρινολογία καθοδήγησαν και ενέπνευσαν πολλούς ιατρούς της εποχής του από όλες τις ειδικότητες.

Πέρασαν 20 χρόνια έως ότου εκδοθεί το επόμενο σχετικό σύγγραμμα «Σύγχρονη Ενδοκρινολογία» από τον καθηγητή Μενέλαο Μπατρίνο.

Abstract

“Grigoris Lambrakis between the pioneers of Endocrinology in Greece”

Grigoris Lambrakis is known for his important athletic achievements in the long jump as well as for his active political involvement as a left activist and pioneer of the movement for international peace.

He is however much less known as an eminent obstetrician-gynecologist, awarded of PhD degree and Lecturer at the University of Athens with excellent performance in clinical practice and research, much of which was focused on endocrinology, as he was aware of its great importance in human physiology at a time when endocrinology was not even recognized in Greece as a medical specialty.

Realizing the absence of a suitable textbook in the Greek medical literature, he composed and published an advanced textbook on endocrinology in two volumes:

"General Endocrinology" (1954) describing the functions of the hypothalamus, pituitary gland and thyroid gland and "Clinical Endocrinology" (1956), which included the thymus, parathyroid glands, pancreas (with emphasis on diabetes mellitus), as well as important information about calcium metabolism (with emphasis on osteoporosis).

These books were fully up to date with all relevant scientific knowledge of the time, included original works by prominent Greek endocrinologists, such as Eleni Thomopoulou, Dionysios Ikkos, Fotis Pavlatos and Dimitrios Koutras, as well as important data from clinical and experimental research conducted by himself.

At the end of each chapter, the author presented and analyzed the functional relationship of individual endocrine glands with other endocrine glands in order to highlight the function of the endocrine system as an entity as well as its interaction with the nervous system.

Lambrakis had planned to present the endocrine function of the reproductive system (mainly the female) in a third volume, which unfortunately was not completed due to his very active involvement with politics, which was also prematurely interrupted by his assassination for political motives in May 1963.

Thanks to his work and publications and mainly due to the two volumes that he wrote and published (at his own expense!), Lambrakis is considered as one of the pioneers of endocrinology in Greece along with the above-mentioned scientists, although he had not obtained a specialty title in endocrinology, which was finally officially established as a medical specialty in Greece shortly after his death, in 1964.

Lambrakis' two excellent books on endocrinology guided and inspired many physicians of his time from all specialties.

It took 20 years for the next relevant textbook “Modern Endocrinology” to be published by Professor Menelaos Batrinos.